

- a) pro každý studovaný jev je třeba získat objektivní pozorování právě tak jako introspektivní zprávy;
- b) případové studie by měly být vhodně kombinovány se statistickými informacemi;
- c) informace o současnosti by měly být doplněny informacemi o dřívějších fázích vývoje studovaného jevu;
- d) měla by být kombinována přirozená a experimentální data: experimentálními daty se přitom rozumělo použití dotazníků a výběrových šetření, přirozená data byla získávána „neovlivňujícími (nezasahujícími) metodami“ – data je přitom třeba získávat z všedního života lidí bez zásahu výzkumníka [Jahoda, Lazarsfeld, Zeisel 1974: xiv].

V úvodu výzkumníci slibují kombinovat ve výzkumu použití kvantitativních výzkumných metod s metodou vcítění do situace. Z toho důvodu také zvolili dlouhodobý pobyt ve zkoumané vesnici – výzkum na místě umožňující kombinaci mnoha metod a postupů. Nesnažili se o zobecnění zjištěných výsledků na jiné případy nezaměstnanosti. Zdůrazňovali, že zkoumají úplně nezaměstnanou pospolitost, kde většinu nezaměstnaných tvoří dřívější manuální pracující v textilním průmyslu a specifické podmínky nezaměstnaných Marienthalu spočívají v obtížné dostupnosti jiných pracovních příležitostí v blízkosti bydliště rodin.

Jaké metody byly ve studii použity:

- 1) osobní data o všech 478 rodinách obce Marienthalu obsahující údaje o bytových podmínkách, rodinném životě, vedení domácnosti;
- 2) životní historie 32 mužů a 30 žen, jejich předchozí život tvořil vhodný materiál pro srovnání;
- 3) 80 časových snímků dne;
- 4) zprávy průmyslové komise okresu Wiener Neustadt za uplynulá léta;
- 5) slohové práce žáků základní školy na téma: „Co bych chtěl ze všeho nejvíce“, „Čím bych chtěl být“ a „Co bych si přál k vánocům“;
- 6) soutěžní práce mladistvých na téma: „Jak vidím svou budoucnost“;
- 7) 40 týdenních rodinných jídelníčků a záznamy o balíčcích školních dětí určených k jejich obědu den před výplatou a den po výplatě podpory v nezaměstnanosti;
- 8) záznamy o dárcích, které obdrželo 80 malých dětí k vánocům;
- 9) statistické údaje o výdajích (útratách) obyvatel v restauracích, u holiče, u řezníka, u koňského řezníka, u obuvníka, u krejčího nebo švadleny a zprávy politických klubů a různých spolků a místních organizací;
- 10) statistická data o výpůjčkách z místní knihovny, předplatném různých novin, členství v klubech, výsledcích voleb, věkovém složení, narozeních, úmrtích a sňatcích obyvatel a údaje o migraci;
- 11) statistiky domácností získané obchodní komorou od několika domácností.

Všichni výzkumníci byli povinni účastnit se života komunity nějakou aktivitou užitečnou pro obyvatele obce. K tomu účelu výzkumný tým uskutečnil několik projektů:

- 1) soukromými sbírkami ve Vídni bylo získáno asi dvě stě kusů ošacení, to bylo vyčištěno a vyspraveno, doplněno o část nového; výzkumníci předem navštívili 100 rodin v Marienthalu s dotazem, jaký druh a velikost oděvu by rodina nejvíce potřebovala, tím

získali přístup do domů a umožnilo jim to zjišťovat specifické potřeby rodin a odhalit, čemu rodiny věnují přednostní pozornost;

2) kursy šití a přípravy střihů navštěvované asi padesáti ženami;

3) zdarma poskytované lékařské konzultace;

4) gymnastické kursy pro dívky – umožnily kontakt s touto částí populace, která byla jinak nedostupná, dívky totiž s počátkem nezaměstnanosti přestaly navštěvovat všechny akce místních organizací a spolků a bylo velmi obtížné se s nimi setkat;

Ve výzkumu byly zjišťovány dva okruhy otázek:

A) postoje k nezaměstnanosti:

1) Jaká byla první reakce na nezaměstnanost?

2) Jaké úsilí vyvinul nezaměstnaný, aby znovu získal práci?

3) Kdo získal práci mimo oblast a jakým způsobem?

4) Jakou práci nezaměstnaní nahradili předchozí zaměstnání (např. chov králíků, práce na poli atd.)?

5) Jaký je postoj k dočasné nezaměstnanosti a k případné emigraci?

6) Jaké plány ještě lidé mají? Jsou rozdíly mezi dospělými a mládeží?

7) Jaké jsou rozdíly mezi těmi, kteří mají práci a těmi, kteří jsou bez práce?

B) důsledky nezaměstnanosti:

1) Jaké jsou důsledky nezaměstnanosti na fyzickou kondici obyvatelstva?

2) Jaké jsou důsledky na školní výkony dětí?

3) Jaký má nezaměstnanost vliv na kriminalitu?

4) Jsou nezaměstnaností rodičů více ovlivněny mladší nebo starší děti?

5) Rostou nebo se snižují politické rozdíly?

6) Mění se postoje k náboženství?

7) Projevuje se obecný posun v zájmech?

8) Jaké změny se u lidí projevily ve vnímání času?

9) Změnily se vztahy lidí k sobě navzájem?

10) Objevilo se více projevů soutěživosti nebo známek spolupráce?

Předběžné práce a diskuse začaly na podzim 1931. Sběr dat proběhl od prosince 1931 do května 1932. Výzkumníci celkem strávili v obci asi 120 výzkumných dní [Jahoda, Lazarsfeld, Zeisel 1960: 9; 1974: 9].

Vznik nezaměstnanosti a životní podmínky nezaměstnaných rodin

Průmyslová obec Marienthal, vzdálená 35 minut jízdy vlakem od Vídně a 30 minut chůze od nejbližší stanice vlaku, vznikla postupně mezi lety 1830 a 1890 spolu s rozvojem textilních továren přímo v místě. V důsledku velké hospodářské krize zavřelo od července 1929 do února 1930 postupně brány všech pět textilních závodů v průmyslové obci, což postihlo téměř všechno obyvatelstvo Marienthalu. Dělníci nenašli ve své naprosté většině náhradní zaměstnání a ti, kteří neodešli se svými rodinami za prací jinam, většinou do ciziny, zůstali bez práce. Nezaměstnanost se v naprosté většině dotkla celých rodin.

Obec Marienthal čítala v době výzkumu 1486 obyvatel (712 mužů a 774 žen, z toho 318 dětí do 14 let). Z celkového počtu 478 domácností převládaly domácnosti se